

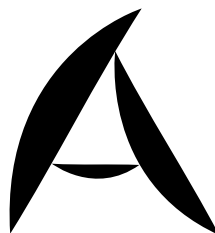
ALKOHOLITUTKIMUS- SÄÄTIÖ

VUOSIKERTOMUS

2017

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

VUOSIKERTOMUS

2017

MANNERHEIMINTIE 168b, HELSINKI

PL 30, 00271 HELSINKI

www.alkoholitutkimussaatio.fi

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

HALLITUS 2017 - 2019:

PUHEENJOHTAJA

Jussi Simpura, dosentti

VARAPUHEENJOHTAJA

Pertti Alasuutari, akatemiaprofessori

JÄSENET

Jonna Björklund, yhtiölakimies
Heini Kainulainen, yliopistonlehtori
Markku Koulu, professori
Pia Mäkelä, tutkimusprofessori
Solja Niemelä, työelämäprofessori
Helena Vorma, lääkintöneuvos
Esa Österberg, tutkija

TYÖVALIOKUNTA 2017 - 2019:

PUHEENJOHTAJA

Jussi Simpura, dosentti

JÄSENET

Pertti Alasuutari, akatemiaprofessori
Heini Kainulainen, yliopistonlehtori
Solja Niemelä, työelämäprofessori

ASiantuntijat

Markku Koulu, professori
Pia Mäkelä, tutkimusprofessori

RAHAPELITUTKIMUSVALIOKUNTA 2017 - 2019:

PUHEENJOHTAJA

Jussi Simpura, dosentti

JÄSENET

Visa Heinonen, professori
Jarmo Hietala, professori
Solja Niemelä, työelämäprofessori
Susanna Raisamo, tutkimuspäällikkö
Kati Rantala, tutkimusjohtaja
Kari Vesala, lehtori

TUTKIMUSJOHTAJA:

Tommi Lintonen, dosentti

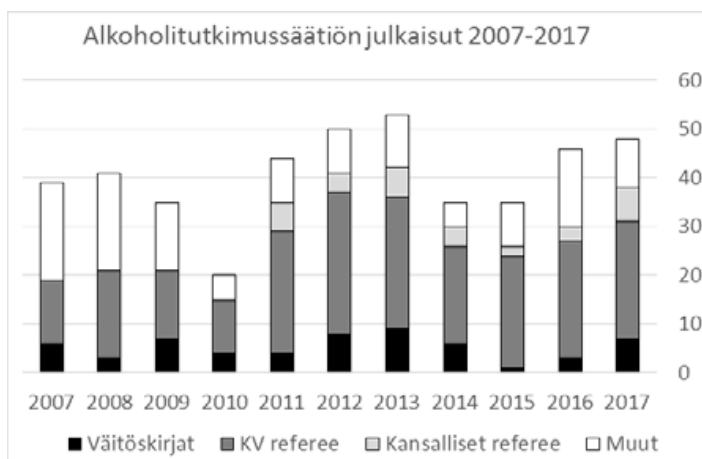
SISÄLLYS

YLEISKATSAUS	5
HALLINTO.....	7
MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA.....	8
TALOUS	9
LÄHIPIIRITOIMET	10
TUTKIMUSTOIMINTA	11
SÄÄTIÖN TUKEMAT VUONNA 2017	
VALMISTUNEET VÄITÖSKIRJAT.....	11
TUTKIMUSSOPIMUKSET.....	18
APURAHAT.....	26
ALKOHOLI- JA HUUMETUTKIMUS	26
RAHAPELIHAITTOJEN TUTKIMUS.....	27
SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA	29
VÄITÖSKIRJAT	29
VERTAISARVIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSAINVÄLISISSÄ TIEDEJULKAISUISSA.....	29
VERTAISARVIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSALLISISSA TIEDEJULKAISUISSA.....	31
MUUT JULKAISUT	32

YLEISKATSAUS

Vuonna 1950 perustettu Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee sellaista tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö yleensä tai alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana. Raittiustutkimus ja alkoholitutkimukseen liittyvä huumausainetutkimus sekä erilaisista riippuvuuksista aiheutuvien haittojen, ongelmien, ehkäisyn ja hoidon tutkimus voivat kuulua säätiön toiminnan piiriin. Alkoholitutkimussäätiö on hallinnollisesti itsenäinen, yleishyödyllinen säätiö.

Alkoholitutkimussäätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2017 aikana seitsemän (2016: 3). Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 24 (2016: 24) ja kotimaisissa sarjoissa seitsemän (2016: 3). Lisäksi ilmestyi kymmenen muuta julkaisua (2016: 16).

Säätiö sai vuonna 2017 valtionavustusta 350 000€ (2016: 350 000€) ja Alko Oy:ltä 67 300 euroa (2016: 67 300€). Lisäksi säätiöllä on yhteistyösopimus Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa vuosille 2016-2019 rahapelihaittojen tutkimuksesta; sopimuksen perusteella säätiö sai Arpajaislain 52§ toteuttamiseen liittyvää rahoitusta 260 000€ (2016: 170 000€).

Tutkimusapurahoja voitiin myöntää alkoholi- ja huumeetutkimukseen sekä rahapelihaittojen tutkimukseen yhteensä noin 36% (2016: 23%) haetusta 1 373 729 eurosta (2016: 2 013 127€). Alkoholi- ja huumeetutkimukseen myönnettyjen uusien apurahojen summa on yhteensä 279 820 euroa (2016: 281 963€). Rahapelihaittoja koskeviin tutkimuksiin myönnettiin apurahoja 217 784€ (2015: 177 718€) haetusta 414 694 eurosta.

Suurimmat alkoholi- ja huumeetutkimusapurahat kohdennettiin *kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen* alueella Ada Johanssonin hankkeelle

”The many faces of alcohol: An investigation of the short-term temporal dynamic of alcohol intoxication and affect in naturalistic settings” ja Liisa Uusitalon hankkeelle ”Alkoholijuomat elintapojen kauppakasseissa – ostotietoihin pohjaava tutkimus”. *Terveyden tutkimuksen* alueella suurimman rahoituksen saivat Mikko Uusi-Oukarin ja Ali Benkheroufin hanke ”Humalastako apua alkoholin juontiin? Do GABA-enhancing hops compounds reduce alcohol consumption?” sekä Richard Forsgårdin ja Aino Siltarin hanke ”Suolistomikrobiston vaikutus alkoholiriippuvuuden syntyyn ja säätelyyn”.

Rahapelihaittojen tutkimuksen alueella merkittävimmän rahoituksen saivat Atte Oksasen, Anu Sirolan ja Markus Kaakisen hanke ”Rahapeliongelmat ja verkkoyhteisöt: sosiaalipsykologinen tutkimus nuorten toiminnasta sosiaalisen median peliyhteisöissä” sekä Janne Nikkisen hanke ”Political economy of gambling - Developing model for comparison”.

Säätiö jakoi lisäksi matka-avustuksia alkoholi- ja huume tutkimuksen alueella yhteensä 10 600 euroa ja rahapelihaittojen tutkimuksen alueella 11 825 euroa.

Alkoholitutkimussäätiö toimi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tiloissa Helsingissä osoitteessa Mannerheimintie 168b. Tutkimusjohtajan lisäksi THL:n tiloissa työskenteli säätiön ja THL:n yhteistyösopimuksen perusteella yksi alkoholi- ja yksi rahapelitutkija. Säätiössä työskenteli työsuhteessa tutkimusjohtajan lisäksi korkeakouluharjoittelija Suvi Ahntinen kolme kuukautta sekä erikoistutkija Tiina Latvala viisi kuukautta, josta osan osa-aikaisesti.

HALLINTO

Säätiön hallitus oli kertomusvuonna seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön nimittämät jäsenet akatemiaprofessori *Pertti Alasuutari*, tutkimusprofessori *Pia Mäkelä*, tutkimusprofessori emeritus *Jussi Simpura* ja lääkintöneuvos *Helena Vormaa*; Tieteellisten seurain valtuuskunnan nimeämät jäsenet yliopistonlehtori *Heini Kainulainen*, professori *Markku Koulu*, työelämäprofessori *Solja Niemelä* ja tutkija *Esa Österberg*; Alko Oy:n nimeämä jäsen yhtiölakimies *Jonna Björklund*. Hallituksen puheenjohtajana toimi *Jussi Simpura* ja varapuheenjohtajana *Pertti Alasuutari*.

Työvaliokuntaan kuuluivat hallituksen jäsenet *Alasuutari*, *Kainulainen*, *Niemelä* ja *Simpura*, puheenjohtajana *Simpura*. Asiantuntijoina työvaliokunnassa toimivat *Markku Koulu* ja *Pia Mäkelä*. Tutkimusjohtajana toimi *Tomi Lintonen*. Tilintarkastajana oli KHT *Janne Elo* tilintarkastusyhteisö Tuokko Oy:stä. Taloushallintoa hoiti *Azets Insight Oy*.

Rahapelitutkimusvaliokuntaan kuuluivat Alkoholitutkimussäätiöstä *Tomi Lintonen* ja hallituksen jäsenet *Solja Niemelä* sekä *Jussi Simpura*. Säätiön ulkopuolisina asiantuntijoina toimivat professori *Visa Heinonen* Helsingin yliopistosta, tutkimuspäällikkö *Susanna Raisamo* Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta sekä tutkimusjohtaja *Kati Rantala* ja lehtori *Kari Vesala* Helsingin yliopistosta. Toimikunnan puheenjohtajana oli *Simpura*.

Hallitus kokoontui kolme kertaa varsinaiseen kokoukseen, työvaliokunta kaksi kertaa varsinaiseen kokoukseen ja kaksi kertaa sähköpostikokoukseen ja rahapelitutkimusvaliokunta yhden kerran varsinaiseen kokoukseen.

Säätiössä toimivat THL:n yhteistyösopimuksen perusteella 20% osaikaisena suunnittelijana Mirja Ihanus 1.1.-31.7.2017 ja Jenni Simonen 1.9.-31.12.2017; säätiö ei maksanut suunnittelijoille korvausta työskentelestä. Säätiön paperiarkiston luettelointi valmistui ja säilytettäväksi päätetyt aineistot jätettiin THL:n arkistoon; tuhottava aineisto toimitettiin turvautusti tuhottavaksi. Säätiö siirtyi käyttämään hallinnollisen aineiston osalta Visma Sign -sähköistä arkistoa. Apurahahakemukset ovat edelleen arkistoituna Roban Konna Oy:n hallinnoimassa hakujärjestelmässä.

MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA

Säätiö järjesti yhteistyössä Pohjoismaiden hyvinvointikeskuksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa The 1st Gambling Policy Conference: Global Prospects, Nordic Perspectives -konferenssin Helsingissä 6.–7.11.2017. Säätiön vastuulla oli erityisesti kirjanjulkistussessio ”Gambling, Science and Public Policy”, jossa esiteltiin säätiön vuosina 2014–2017 rahoittamaa kansainvälistä kirjahanketta.

Alkoholitutkimussäätiö osallistui Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan koordinoiman Vuosisadan rakentajat -haastekilpailun käynnistämiseen. Vuosisadan rakentajat -haastekilpailun järjesti 44 suomalaista säätiötä yhdessä ja kilpailu oli säätiöiden lahja 100-vuotiaalle Suomelle. Kilpailussa etsittiin ratkaisuja, jotka rakentavat nuorten parempaa tulevaisuutta; ratkaisuja, jotka lisäävät 10–26-vuotiaiden nuorten ja heidän jokapäiväisessä elämässä mukana olevien ihmisten kykyä tukea nuorten hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa. Alkoholitutkimussäätiö osallistui kilpailun järjestämiseen, mutta ei rahoita voittajahankkeita, koska ne eivät vastanneet säätiön sääntöjen tarkoituksypykälää. Kilpailun voittajat julkistettiin Säätiöpäivänä 1.10.2017.

Säätiön hallitus päätti perustaa tunnustuspalkinnon lukuvuoden parhaalle rahapelihaittojen tutkimukseen liittyvälle pro gradu -työlle. Palkinto nimettiin Antti Murto -palkinnoksi.

Säätiö päätti ryhtyä toteuttamaan tehtävänsä tutkimusten julkaisijana tukemalla Yhteiskuntapolitiikka-tiedelehteä taloudellisesti vuonna 2018. Säätiö päätti osallistua opetus- ja kulttuuriministeriön johtamaan valtakunnallisen tutkimustietovarannon kehittämishankkeeseen.

TALOUS

Säätiön kulut vuonna 2017 olivat 685 389,43 euroa (2016: 577 472,34 euroa). Säätiön varsinaisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 679 400,28 euroa (2016: 589 047,35 euroa), korkotuotot 680,00 euroa (2016: 2 562,92 euroa) ja rahoitustoiminnan kulut 20,58 euroa (2016: 6,79 euroa). Tilikauden alijäämä oli 5 329,73 euroa (2016: ylijäämä 14 131,14 euroa). Taseen loppusumma oli 886 975,42 euroa. Tilivuoden päättyessä taseessa oli tulevia apurahavastuita 650 534,20 euroa. Vuonna 2018 maksettavaksi suunniteltujen apurahojen summa on 537 104,00 euroa ja vuosina 2019–2020 113 430,20 euroa.

Hallituksen jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 2 500 euroa (2016: 1 700 euroa), työvaliokunnan jäsenille kokouspalkkioita 1 200 euroa (2016: 1 200 euroa) ja käsittelypalkkioita 2 900 euroa (2016: 3 350 euroa). Rahapelivaliokunnan jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 500 euroa (2016: 500 euroa) ja käsittelypalkkioita 1300 euroa (2016: 1 300 euroa).

LÄHIPIIRITOIMET

Säätiölain 487/2015 mukaan säätiön täytyy ilmoittaa toimintakertomuksessaan vuosittain tiedot säätiön suppealle lähipiirille annetuista avustuksista, muista kokonaan tai osittain vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista säätiön ja lähipiiriin kuuluvan välisistä taloudellisista toimista. Ilmoittamisvelvollisuus koskee myös mahdollisia lähipiirille annettuja rahalainoja, vastuita ja vastuusitoumuksia. Säätiö ei tilikaudella 1.1.–31.12.2017 ole antanut lainoja tai vakuuksia lähipiiriin kuuluville eikä tehnyt muita lain tarkoittamia toimia lähipiiriinsä kuuluvien kanssa.

TUTKIMUSTOIMINTA

SÄÄTIÖN TUKEMAT VUONNA 2017 VALMISTUNEET VÄITÖSKIRJAT

Tiina Etelälahti: Voluntary alcohol drinking: relation to corticosteroids and alcohol-mediated testosterone elevation.

Ympäristö ja geneettiset tekijät vaikuttavat alkoholiriippuvuuden ja alkoholismiin kehittymiseen. Eläinmallit ovat tärkeitä välineitä ihmisen alkoholismiin liittyvien tekijöiden tutkimuksessa. Jyrsijöillä on perinnöllisiä ominaisuuksia, jotka yhdessä säätelevät mieltymystä alkoholin kulutukseen. Alkoholin kulutukseltaan toisistaan eroavia rottakantoja on jalostettu valikoimalla paljon ja vähän juovia yksilöitä erilleen sukupolvesta toiseen. Näin on saatu kehitettyä alkoholimieltymykseltään vakaat linjat fysiologista tutkimusta varten (tässä tutkimuksessa AA ja ANA rottakannat).

Perintötekijöiden ohella alkoholin kulutus on myös vahvasti riippuvainen ympäristötekijöistä. Stressaavat tapahtumat käynnistävät moniulotteisen fysiologisen vastejärjestelmän kehossa. Hypotalamus-aivolisäkelisämunuaiskuoriakselin (HPA) aktivoituminen vastaa pääasiallisesti elimistön stressivasteen muodostumisesta.

Tutkimukset ovat osoittaneet yhteyden testosteronin ja alkoholin kulutuksen välillä sekä testosteronin että palkitsemiseen liittyvien hermosollisten vasteiden välillä. Testosteronitaso voi olla myös ihmisen tulevaa alkoholin käyttöä ennakoiva tekijä. Tämän tutkimuksen kohteena oli tarkemmin selvittää alkoholin, testosteronin ja elimistön fysiologisen stressivasteen välisiä suhteita. Ensimmäisessä tutkimuksessa (I) selvitettiin sisäsyntyisen testosteroni- ja kortikosteronitason, alkoholiannoksen sekä vapaaehtoisen alkoholin kulutuksen aiheuttamien muutosten keskinäisiä yhteyksiä. Tutkimuksessa käytettiin alkoholin kulutukseltaan erilaisiksi jalostettujen rottakantojen F2-sukupolven yksilöitä. Toinen tutkimus (II) tehtiin aikaisempien löydösten perusteella, joissa oli havaittu nandrolon dekaanoatti-käsittelyn lisäävän alkoholin kulutusta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten tämä vaikutus on yhteydessä HPA- ja HPG-akseleihin. Kolmannessa kokeessa (III) selvitettiin, oliko alkoholin kulutusta lisännyt aikaisemmassa tutkimuksessa säilöntäaineena käytetty bentsyylialkoholi, mikä selittäisi ristiriitaiset tulokset nykyiseen tutkimukseen verrattuna. Neljännen tutkimuksen (IV) tavoitteena oli selvittää tarkemmin kortikosteronin ja alkoholin aiheuttaman testosteronitason muutosten välisiä yhteyksiä AA, ANA, F2 ja Wistar rottakannoilla.

Tutkimuksen I tulosten perusteella paljon ja vähän alkoholia kuluttavat rotat eroavat toisistaan testosteronin perustasojen suhteen kuten alkuperäiset AA ja ANA rottakannat. Paljon juovilla rotilla havaittiin korkeammat testosteronitasot ja enemmän alkoholin aiheuttamia testos-

teroninousuja kuin vähän alkoholia kuluttavilla rotilla. Tutkimuksen II tulosten perusteella havaittiin, että nandrolonikäsittely lievensi alkoholin aiheuttamaa testosteronitason nousujen määrää AA-rotilla ja vähensi alkoholin kulutusta kontrollieläimiin verrattuna. Tutkimus III osoitti, että bentsyylialkoholilla on alkoholin kulutusta lisäävä vaikutus ensisijaisesti vähän juovilla Wistar-rotilla. Tämä selittää ristiriitaa aikaisemman tutkimuksen ja nykyisen tutkimuksen II välillä. Bentsyylialkoholin vaikutusta stressivasteeseen ja testosteronitasojen nousuun ei kuitenkaan havaittu. Tutkimuksessa IV havaittiin kortikosteronin perustason olevan yhteydessä alkoholin aiheuttamaan testosteronitason muutokseen.

Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan esittää, että kortikosteroni on yhteydessä sekä alkoholin aiheuttamaan testosteronitason kohoamiseen, mikä voi lisätä alkoholin palkitsevaa vaikutusta paljon kuluttavalla rottakannalla, että testosteronitason alenemiseen, mikä voi vähentää alkoholin palkitsevaa vaikutusta vähän kuluttavalla rottakannalla.

Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-2709-9> (artikkeliväitöskirja)

Maria Heiskanen: Problem gamblers and money. Unbalanced budgets and financial recovery.

Tutkimuksessa tarkastellaan rahapelien ongelmapelaamisen ja siitä toipumisen taloudellisia ulottuvuuksia. Raha on yksi rahapelaamisen pääelementeistä, ja se sitoo pelaajat heidän sosiaalisiin ympäristöihinsä.

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia rahan eri rooleja ongelmapelaajien arjessa sekä heidän mahdollisuuksiaan taloudelliseen toipumiseen. Tutkimuksen tulosten avulla voidaan kehittää rahapeliongelmiin ehkäisyä ja ongelmapelaajille suunnattuja palveluja (erityisesti taloudellista tukea). Tutkimuksessa kysytään, millaisia rahapelaajien kuluttajaryhmiä Suomessa on, miten ongelmapelaajat kokevat pelaamisesta aiheutuneet taloudelliset ongelmat sekä miten ongelmapelaajat toipuvat ongelmapelaamisesta taloudellisesti. Lisäksi kysytään, miten sosiaalijohtajat ymmärtävät ongelmapelaamisen ja miten ongelmapelaajia voidaan sosiaalipalveluissa auttaa. Kysymyksiin etsitään vastauksia kolmesta aineistosta. Pääaineistona on 17 ongelmapelaajan haastattelua, toisena aineistona 11 sosiaalijohtajan sähköposti- ja puhelinhaastattelua ja kolmantena ”Suomalaisen rahapelaaminen 2011” -väestökysely.

Tutkimuksessa tunnistettiin kolmenlaisia rahan rooleja ongelmapelaajan arjessa: ensin pelaamiseen kuuluu yhä enemmän pelirahaa, mikä aiheuttaa puutteita muussa arjessa. Näiden puutteiden korvaamiseksi ja pelaamisen jatkamiseksi etsitään potentiaalista rahaa laillisista ja laittomista lähteistä. Keinot hankkia lisää rahaa saattavat olla hyvinkin haavoittavia. Käytettävissä oleva raha jaksottaa pelaamista ajallisesti, ja rahalla myös kontrolloidaan pelaamista tasapainoteltaessa pelaamisen ja arjen menojen välillä.

Ongelmapelaajat ovat erilaisissa taloudellisissa tilanteissa. Koska rahapelejä pelataan rahalla, ilmenevät talousongelmat eri pelaajilla eri tavoin. Myös mahdollisuudet taloudelliseen toipumiseen ja taloudellisen tuen muodot (sekä julkisten palvelujen että läheisten tuki) ovat erilaisia. Sosiaalijohtajat liittävät ongelmapelaamisen erityisesti taloudelliseen eriarvoisuuteen.

Ongelmapelaajat itse käsittävät ongelmansa usein ensin taloudelliseksi mutta ongelmapelaamiseen apua tarjoavissa palveluissa taloushuolet saatetaan ohittaa. Sosiaalipalveluissa on tarjolla myös taloustukea. Eriytyisesti talousasioiden kontrolli nousi tutkimuksessa esiin.

Ongelmapelaaminen ymmärretään usein mielenterveysongelmaksi, jota hoidetaan yksilöterapiassa. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan ongelmapelaamisen ehkäisy ja hoito tulisi asettaa laajempaan, taloudelliseen kehykseen, jossa keskityttäisiin esimerkiksi talousosaamisen vahvistamiseen tai velkaantumisen ehkäisyyn. Tärkeää olisi myös tunnistaa ongelmapelaamisesta kärsivien taloudellisten tilanteiden erot sekä pelaamisen kiinnittyminen arjen talouteen ja käytettävissä olevan rahan määrään. Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3284-0> (artikkeliväitöskirja)

Suyen Karki: Substance use and psychosocial problems among Nepalese adolescents.

Adolescence is a transitional phase from childhood to adulthood and various health risk behaviors are developed at this age. Substance use and psychosocial problems, such as emotional and behavioral problems, are common during adolescence and these can result in various health consequences. However, little attention has been paid to substance use and psychosocial problems among adolescents in Nepal. Therefore, the aims of this study were to describe substance use and psychosocial problems, namely emotional and behavioral issues, and the factors that were associated with them in Nepalese adolescents. The ultimate aim of this study was to point out the multi-dimensional factors related to substance use among Nepalese adolescents.

This study consisted of a systematic review and empirical study. The systematic review was conducted by searching for scientific articles from the CINAHL, PubMed, SocIndex and Academic Search Premier databases. Scientific articles (n=27) published between 2007 and 2010 were identified by the screening process and these were analysed using content analysis. The empirical, cross-sectional study focused on 408 adolescents, aged from 12-18, and 19 class teachers selected from the Western Developmental region of Nepal. The data were collected by the Youth Self-Report (YSR), the Adolescents' Substance Use Measurement (AD-SUME) tool, demographic questions and a questionnaire for teachers. Data of this empirical study were analysed by using statistical methods. The results showed that girls had higher scores for internalizing prob-

lems, including feeling anxious/depressed, and that boys had higher scores for delinquent behavior. In addition, the boys used more substances than the girls. Living in an urban area and belonging to an older age group were factors that influenced emotional and behavioral problems and substance use. Furthermore, the substance use habits of the father or grand parents, and the mother's occupation, were associated with the adolescent's substance use. A strong association was also observed between emotional and behavioral problems and substance use in these adolescents. Teachers reported that substance use among adolescent pupils was mostly influenced by peer relationships and problems in the family.

In conclusion, this study may help researchers, health professional and governmental bodies to consider the important factors involved in adolescent health and well-being. However, various factors, including cultural and social factors, need to be considered by future studies in order to understand the possible relationship between psychosocial problems and substance use among adolescents.

Itä-Suomen yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2438-4> (artikkeliväitöskirja)

Riitta Matilainen: Ajanvieterahapelaamisen tuottaminen ja kuluttaminen 1900-luvun Suomessa.

Rahapelaaminen on nykyään läsnä kaikkialla suomalaisessa arkielämässä, vaikka vain alle sata vuotta sitten tavara-arpajaiset olivat ainoa laillinen rahapelaamisen muoto. Väitöstutkimus selittää tätä muutosta. Tutkimus keskittyy lailliseen ja kaupallistettuun ajanvieterahapelaamiseen sekä ei-ongelmallisiin rahapelaajiin. Aikaisemmassa tutkimuksessa painopiste on ollut rahapeliongelmissa ja rahapeliongelmaisissa.

Tutkimuksen aikajänne on 1800-luvulta nykypäivään, mutta siinä keskitytään lähinnä 1900-lukuun. Tutkimuskysymys on monitahoinen. Tutkimuksessa kysytään mikä on rahapelaamiseksi ymmärretyn ilmiön kulttuurinen, sosiaalinen ja historiallinen paikka tiettyssä ajassa ja paikassa (tässä tapauksessa suomalaisessa yhteiskunnassa 1800–2000-luvuilla). Miten rahapelaamisesta ja siihen liittyvistä diskursseista ja käytännöistä on tullut sitä mitä ne ovat nykyään ja sitä, miten ne nykyään koetetaan? Miksi ja miten rahapelaaminen kesytettiin ja kesyyntyi osaksi suomalaista elämänmenoa? Mikä on ollut rahapelaamisen sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen merkitys sen harjoittajille? Mitä rahapelaaminen voi kertoa suomalaisen yhteiskunnan historiasta ja muutoksista? Tavoitteena on Michel Foucault'n dispositiivi-käsitettä apuna käyttäen tutkia rahapelaamiseen liittyviä diskursseja ja käytäntöjä.

Tutkimuskysymyksiin vastataan laadullisen aineiston avulla. Rahapelaamisilmiötä tutkitaan niin rahapelaamisen tuottamisen (rahapelaamisen sääntely, rahapelioperojat, rahapelaamisen teknologiset muutokset) kuin

rahapelaamisen kuluttamisenkin kannalta (rahapelaajat). Aineistoina on käytetty komiteamietintoja, sanomalehti- ja aikakauslehtiartikkeleita, Veikkauksen ja Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) arkistomateriaaleja, erilaisia muistitietokokeelmia, suomalaista kaunokirjallisuutta sekä auto-etnografista havainnointia. Päämetodina on historiallinen näkökulma, jossa käytetään erityyppisiä ja usein myös sirpaloituneita lähteitä, ja kiinnitetään huomioita lähteiden relevanssiin, luotettavuuteen ja paikkaansapitävyyteen. Käytetyt pitkittäis- ja laadulliset menetelmät mahdollistavat muutoksen tutkimisen.

Tutkimuksen tuloksena suomalaisen rahapelaamisen historia voidaan jakaa kolmeen dispositiiviin: kieltolakidispositiiviin, yhteisen hyvän dispositiiviin ja riskidispositiiviin. Nämä dispositiivit kuvaavat miten eri aikoina ja eri tilanteissa suomalaisessa yhteiskunnassa on vastattu rahapeli-ilmiön aiheuttamaan ”ongelmaan”. Dispositiivit paljastavat miten rahapelaamista on ymmärretty, harjoitettu ja säännelty eri aikoina. Dispositiivit kertovat myös suomalaisen rahapelaamisen muutoksesta. Kansainvälisessä vertailussa rahapelaaminen laillistettiin ja kesytettiin Suomessa ajallisesti melko varhain ja poikkeuksellisen onnistuneesti. Erityisesti Suomen valtiolla on ollut ainutlaatuinen rooli rahapelaamisen kesyttämässä: Rahapelaamisesta tuli hyvän kansalaisuuden symboli valtion aktiivisesti edistäessä sitä monin eri tavoin.

Väitöskirjan teoreettisena tavoitteena on ottaa osaa kansainväliseen keskusteluun rahapelaamisen historiallisesta paikasta, rahapelaamisen kesyttämisen ja kesyyntymisen prosesseista sekä rahapelaamisesta kulutuksena länsimaisissa yhteiskunnissa 1800–2000-luvuilla. Väitöskirja osoittaa myös dispositiivi-käsitteen, vertailevan näkökulman sekä muistitietoaineistojen hyödyllisyyden kansainvälisessä rahapelipelitutkimuksessa. Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3282-6> (artikkeliväitöskirja)

Yaira Obstbaum-Federley: From the social sector to selective individualized prison practices? A study on substance abuse among prisoners and its treatment.

Tutkimuksessa analysoitiin sosiaali- ja terveydenhuollon, poliisin ja vankilan välisen työnjaon muutosta vuosina 1985–2006 tarkasteltaessa päihteiden käytöstä johtuvien haittojen käsittelyä laitoksissa sekä vankien päihdeongelmien muutosta samalla ajanjaksolla. Lisäksi analysoitiin vankilan nykyisiä käytäntöjä päihdeongelmien arvioinnissa ja käsittelyssä vuosina 2006 ja 2011. Aineistoina käytettiin sosiaali- ja terveydenhuollon, vankilan ja poliisin rekistereitä yhdistettynä vuosina 1985, 1992 ja 2006 suoritettuihin lääketieteellisiin otantatutkimuksiin suomalaisten vankien terveydestä.

Viranomaisten välinen työnjako päihteisiin liittyvien laitospuorokausien käsittelyssä muuttui vuosien 1985 ja 2006 välillä. Ennen Suomen 1990-luvulle ajoittuvaa talouslamaa huomattavaa oli kuntouttavan päih-

dehuollon osuuden lisääntyminen ja laman jälkeen päihdeongelmaisten vankien suhteellisesti korkea määrä. Vankien päihteiden käyttö lisääntyi oleellisesti samalla ajanjaksolla. Sekä alkoholiriippuvuus että huumeriippuvuus lisääntyivät, mutta huumeriippuvuus huomattavasti enemmän. Nykyajattelun mukaan vangin päihdeongelma on kriminogeeninen riskitekijä, johon olisi pyrittävä puuttumaan vankeusaikana rikosuusimistodennäköisyyden alentamiselle.

Tutkimuksessa selvitettiin missä määrin vankien päihdeongelmat havaitaan vankiloiden rangaistusajan suunnitelmissa ja riski- ja tarvearvioissa, vertaamalla niitä 510 vangin osalta heille vuonna 2006 riippumattomassa terveystutkimuksessa tehtyihin diagnooseihin. Lisäksi analysoitiin missä määrin ne vangit, joiden kohdalla vankilassa todettiin päihdeongelma, johon vankeusaikana tulisi vaikuttaa, saivat tukea ongelman käsittelyyn analysoimalla vuonna 2011 vapautuneiden vankien otosta (N=3798).

Lyhytaikaisvangit ovat tutkimuksen mukaan huomattavan huonossa asemassa sekä tarkasteltaessa vankilalaitoksen todennäköisyyttä havaita heidän päihdeongelmiaan että ongelmiin puuttumisen todennäköisyyttä. Tämä on ongelmallista, mm. koska tiedetään päihdeongelmien olevan vahvassa yhteydessä lyhytaikaisvankien rikosuusimiseen. Vankeinhoidon käytäntöjen kehittämisessä tulisi kiinnittää erityistä huomiota lyhytaikaisvankeihin ja heidän päihdeongelmiensa havaitsemiseen ja tuen tarjoamiseen. Jos interventioita ei voida tarjota vankeuden aikana, on suunnattava voimia vapautumisvaiheeseen, edellyttäen eri viranomaisten välistä yhteistyötä.

Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0636-0> (artikkeliväitöskirja)

Elsa Saarikkomäki: Trust in public and private policing: Young people's encounters with the police and private security guards.

Yleinen luottamus poliisiin on Suomessa korkea; silti nuorten ja poliisien kohtaamia leimaa usein jännitteisyys. Tutkimuksen lähtökohtana on nuoriin kohdistuvan poliisikontrollin lisääntyminen, vaikka nuorten rikoskäyttäytyminen ei ole lisääntynyt. Lisäksi yksityisen turvallisuusalan rooli on kasvanut. Tutkimuksessa tarkasteltiin alaikäisten nuorten, poliisien, vartijoiden ja järjestyksenvalvojien kohtaamia. Tutkimus tuo uutta tietoa nuorten kokemasta sosiaalisesta kontrollista, joka kohdistuu nuorten alkoholin juomiseen, rikos- ja häiriökäyttäytymiseen ja vapaa-ajan viettoon. Aineistona käytettiin koko Suomen kattavaa nuorisoriikollisuuskyselyä (N=5 826) ja Helsingissä kerättyä ryhmähaastatteluaineistoa (9 ryhmää, 31 nuorta).

Tulosten mukaan nuoriin kohdistuva poliisi- ja vartijakontrolli oli yleistä: 40 % oli kokenut poliisin toimenpiteitä, kuten paikalta poistamisen, laukkujen tai vaatteiden tutkimisen tai kiinni jäämisen. Sama osuus oli

kokenut vartijoiden tekemiä vastaavia toimenpiteitä. Ammattikouluun suuntaavilla nuorilla, ei-ydinperheessä asuvilla, ja kaupungissa asuvilla nuorilla havaittiin vertailuryhmää suurempi todennäköisyys poliisi- ja vartijatoimenpiteille. Tulos säilyi vaikka rikosaktiivisuus ja humalajuomisen yleisyys oli vakioitu. Nämä myös itsessään lisäsivät riskiä kokea toimenpiteitä.

Nuorten haastattelut nostivat esiin sen, että hyvä ja kunnioittava vuorovaikutus on keskeistä luottamuksen rakentumiselle nuorten ja kontrollitoimijoiden välillä. Nuorilla oli ymmärrystä sille, että esimerkiksi alkoholinkäyttöön puututtiin. Reiluksi kohtaamiseksi nuoret kokivat kuuntelevan, rauhallisen, empaattisen ja ystävällisen toiminnan. Liian kovat otteet ja aggressiivisuus heikensivät luottamusta. Lisäksi tulokset osoittivat, että nuoret luottavat enemmän poliisiin kuin yksityisen turvallisuusalan toimijoihin. Nuoret arvostivat poliisin pidempää koulutusta ja parempaa osaamista nuorten kohtaamisessa. Nuoret luottivat vartijoihin vähemmän, koska heidän koettiin toimivan usein epäkunnioittavasti ja häätävän nuoria kauppakeskuksista, mikä vaikeutti nuorten mahdollisuutta käyttää kaupunkitilaa.

Tulokset haastavat pohtimaan uudenlaista sosiaalisen kontrollin kontekstia ja sen vaikutuksia tilanteessa, jossa yksityisellä turvallisuusalalla on keskeinen rooli. Toisaalta tulokset painottivat, että nuorilla oli myös hyviä kohtaamisia poliisien, vartijoiden ja järjestyksenvalvojen kanssa, mitkä parantavat suhteita ja lisäävät luottamusta.

Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0638-4> (artikkeliväitöskirja)

Satu Venäläinen: Naiset väkivallan tekijöinä: väkivallan ja sukupuolen merkityksiä iltapäivälehtien rikosuutisoinnissa ja vankilatuomiota suorittavien naisten kertomuksissa.

Julkisessa keskustelussa väkivaltaa tehneet naiset asemoidaan usein poikkeukselliseksi 'toisiksi', joiden nähdään rikkovan sukupuolistuneita oletuksia naiseudesta. Tämä toiseuttaminen linkittyy usein stereotyyppisovien ja pelkistävien selontekojen kierrättämiseen naisista väkivallan tekijöinä. Analysoin väitöskirjassani naisten tekemään väkivaltaan liitetyjä merkityksiä sekä iltapäivälehtien rikosuutisoinnissa että vankilatuomiota suorittavien naisten kertomuksissa. Kiinnostukseni on erityisesti kohdistunut siihen, millä tavoin näissä erilaisissa konteksteissa rakennetaan suhdetta naisten identiteetin ja väkivallan välille. Tutkimus ammentaa teoreettisesti ja metodologisesti feministisestä poststrukturalismista ja kriittisestä diskursiivisesta psykologiasta, useampia eri lähestymistapoja yhdistellen. Tavoitteenani on ollut tällä tavoin avata uudenlaisia tapoja lähestyä sukupuolistunutta väkivallan dynamiikkaa ja identiteettien muodostumista. Väitöskirja koostuu neljästä osa-analysista, joista kahdessa ensimmäisessä analysoidaan iltapäivälehtien uutisointia ja kahdessa jälkimmäisessä vankilatuomiota suorittavien naisten kertomuksia.

Osa-analyysissa I tarkastellaan sukupuolikategorioiden ja väkivallan välille muodostuvia suhteita iltapäivälehdissä, ja näiden linkittymistä ja hyödyntämistä selonteissa kuolemaan johtaneesta parisuhdeväkivallasta. Osa-analyysi II kohdistuu naisten tekemään väkivaltaan iltapäivälehdissä liitetyn toimijuuden ja identiteettien kuvauksiin. Osa-analyysissa III tarkastellaan vankilatuomiota suorittavien naisten kertomuksia toiseuden neuvottelun ja sukupuolistuneiden identiteettien muodostumisen näkökulmasta. Osa-analyysi IV kohdistuu vankilatuomiota suorittavien naisten tekemäänsä väkivaltaan liittämiin merkityksiin ja niihin linkittyviin affektiivis-diskursiivisiin minuuden muodostumisen prosesseihin. Analyysit osoittavat, kuinka kulttuurisesti vallitseviin käsityksiin feminiinisyydestä nojaututaan, ja niiden kanssa neuvotellaan, moninaisin, kontekstisidonnaisin tavoin naisten tekemää väkivaltaa merkityksellistettäessä niin iltapäivälehdissä kuin vankilatuomiota suorittavien naisten kertomuksissa. Analyysien pohjalta naisten tekemään väkivaltaan liitetyt merkitykset näyttävät moninaisina. Usein näihin merkityksiin liittyy kuitenkin vahva yksilökeskeisyys, mikä ilmenee erityisesti yksilötoimijuuden kuvausten painottumisessa. Tämä painottuminen näkyy eri tavoin eri aineistoissa; iltapäivälehdissä sen myötä väkivalta usein sidotaan osaksi väkivaltarikoksista epäiltyjen naisten persoonaa ja täten voimistetaan heidän näyttäytymistään normaaliudesta poikkeavina, kun taas vankilatuomiota suorittavien naisten kertomuksissa se on nähtävissä keinona pyrkiä vastustamaan poikkeavaksi leimaantumista sekä suojautua sukupuolistuneelta haavoittuvuudelta. Tutkimus tekee kontribuution sellaisten lähestymistapojen kehittelyyn, joiden avulla on mahdollista hahmottaa sukupuolen, naiseuden ja väkivallan välisten suhteiden monivivahteisuutta. Tämän lisäksi tutkimus pohjautuu teoreettisiin ja metodologisiin kokeiluihin, joiden myötä pyritään yhdistelemään diskursiivisen toiminnan ja affektiivisuuden tarkastelua, ja löytämään sosiaalipsykologisia näkökulmia sukupuolistuneiden identiteettien muovautuvaisuuteen ja jähmyteen. Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3280-2> (artikkeliväitöskirja)

TUTKIMUSSOPIMUKSET

Säätiön sopimustutkimukset ovat edistyneet seuraavasti:

221 *Sekakäyttöön liittyvät kuolemat: trendit, lääkkeiden päihdekäyttö ja riskien hallinta.*

Väitöstutkimuksessa tarkastellaan huumeisiin käyttöön liittyviä kuolemia. Huumeakuolemien määrä nousi 2000-luvulla uudelle korkeammalle tasolle. Tätä on selitetty lääkeopioidimyrkytysten lisääntymisellä, erityisesti buprenorfiinien, bentsodiatsepiinien ja alkoholin yhteismyrkytyksillä. Suomi ei ole tässä kehityksessä yksin, sillä reseptilääkkeiden päihdekäyttö on lisääntynyt nopeasti länsimaissa viime vuosikymmenten aikana. Tämä on osin terveysosiologinen lääkkeellistymiseksi

kutsumaa prosessia. Väitöskirja käsittelee näitä teemoja a) kuvaamalla reseptilääkkeiden ja sekakäyttökuolemien välistä yhteyttä b) tutkimalla miten reseptilääkkeet muuttavat huumeiden käytön dynamiikkaa, c) tarkastelemalla kovien huumeiden käyttäjien käsityksiä yliannostus- ja muista terveysriskeistä, ja d) tutkimalla sosiaalisen huono-osaisuuden ja huumekuolleisuuden välistä yhteyttä. Kaikki neljä vertaisarvioitua tutkimusartikkelia on julkaistu, ja väitöskirjatyö jätetään esitarkastukseen kevätlukukaudella 2018. Tutkija: *Sanna Rönkä*, Helsingin yliopisto.

222 *Opioidireseptorien merkitys alkoholiriippuvuuden kehittämisessä - ilmenemisen lisäämisen ja estämisen vaikutus alkoholin juomiseen.*

Alkoholiriippuvuus aiheuttaa yksilölle merkittäviä terveydellisiä haittavaikutuksia, joista itse riippuvuuden hoitaminen on kaikkein haastavinta. Alkoholiriippuvuus kehittyy pääasiallisesti alkoholin mielihyvävaikutusten seurauksena, joiden syntyyn osallistuvat useat eri välittäjäainejärjestelmät. Näistä opioidergiset järjestelmät ovat keskeisessä asemassa alkoholin vaikutusten välittämisessä ja ne osallistuvatkin oleellisesti aivojen mielihyväradan säätelyyn. Mielihyväradan keskeisissä aivoalueissa, *accumbens*-tumakkeessa ja ventraalisessa pallidumissa on erityisen paljon opioidireseptoreita ja -peptidejä. Alkoholi aktivoi näillä aivoalueilla olevia opioidergisia järjestelmiä ja kulutuksen kroonistuessa niiden aktiivisuus ja merkitys voi myös muuttua. μ -Opioidergisen järjestelmän rooli alkoholin hedonisten vaikutusten välittäjänä saattaa vähentyä alkoholin kulutuksen kroonistuessa, jolloin alkoholin anhedonisia vaikutuksia välittävän κ -opioidergisen järjestelmän merkitys saattaa korostua. κ -Opioidergisen järjestelmän rooli saattaa myös olla oleellinen alkoholin juomiseen retkahtamisessa tilanteissa, joissa alkoholin juomisesta on ollut tauko. Tämän väitöskirjaan tähtäävän tutkimuksen tavoitteena on selvittää aivojen μ - ja κ -opioidergisten järjestelmien roolia alkoholin juomisen säätelyssä. Kuluvaan vuoden aikana selvitimme akkumulaalisen κ -opioidergisen järjestelmän merkitystä alkoholin juomiseen retkahtamisessa selektiivisen κ -antagonistin, JD1c:n avulla. Käytimme retkahtamista kuvaavaa alkoholideprivaatiovaikutus -mallia, jossa Long-Evans rotat saivat sykleittäin juoda vapaaehtoisesti 10 % alkoholi-vesi-liuosta 10 päivän ajan (90 min), jonka jälkeen oli 6 päivän tauko alkoholista. Alkoholin ollessa jälleen saatavilla rotat kuluttivat yhden päivän ajan alkoholia enemmän kuin ennen pidättäytymisjaksoa. Tätä hetkelisesti suurentunutta kulutusta kutsutaan alkoholideprivaatiovaikutukseksi. Tulostemme perusteella sekä suoraan *accumbens*-tumakkeeseen että ihonalaisesti annosteltu JD1c esti alkoholideprivaatiovaikutuksen ilmenemisen rotilla. Tuloksemme viittaavat siihen, että paitsi että aivojen κ -opioidergisellä järjestelmällä vaikuttaa olevan merkittävä rooli alkoholin juomiseen retkahtamisessa, niin retkahtamista voitaisiin myös mahdollisesti hillitä selektiivisten κ -antagonistien avulla. Tuloksista koostetaan parhaillaan käsikirjoitusta. Tutkija: *Johanna Uhari-Väänänen*, Helsingin yliopisto & Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (johanna.uhari@helsinki.fi)

227 *Vanhempien päihdeongelmien yhteys lapsen huono-osaisuuden kasautuviin riskitekijöihin teini-iässä.*

Sosiologian alan väitöstutkimuksessa tarkastellaan vanhempien päihdeongelmiin liittyvää ja lapselle mahdollisesti siirtyvää huono-osaisuutta eri näkökulmista. Tutkimuksen taustalla on havainnot alkoholin kulutuksen kasvusta etenkin vanhemmuusikäisillä naisilla viimeisten neljänkymmenen vuoden aikana, ja huumeiden käytön lisääntymisestä ja vakiintumisesta aiempaa korkeammalle tasolle 1990-luvun aikana. Vanhempien haitallinen päihteiden käyttö lapsen kasvuympäristössä on merkittävä lapsen hyvinvointiin vaikuttava tekijä, joka voi kietoutua myös muihin ongelmiin kuten vanhempien mielenterveysongelmiin ja perheen toimeentulovaikeuksiin. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää vanhempien päihdeongelmien yhteyttä lapsen terveydellisen, sosiaalisen ja taloudellisen huono-osaisuuden riskitekijöihin lapsen syntymästä 20 vuoden ikään saakka. Tutkimuksen aineistona on laaja viranomaisrekistereihin perustuva aineisto kaikista Suomessa vuonna 1991 syntyneistä lapsista ja heidän biologisista vanhemmistaan. Aineisto mahdollistaa kohortin seurannan vuoteen 2011 saakka. Analyysimenetelmänä käytetään pitkittäisaineistolle sopivia tilastoanalyysijä. Tutkija on ollut vanhempainvapaalla vuoden 2017. Tutkija: Marke Jääskeläinen, Helsingin yliopisto. (marke.jaaskelainen@thl.fi)

229 *Neuroinflammaation vaikutus alkoholinkulutukseen hiirimallissa.*

Maailmanterveysjärjestön mukaan 3,3 miljoonaa ihmistä kuolee vuosittain alkoholin väärinkäytön seurauksena. Alkoholijuomien kokonaiskulutus Suomessa sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna oli 10,8 litraa 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti vuonna 2016 (THL). Aivojen immuunisignaaloinnilla voi olla tärkeä rooli alkoholin käyttäytymisvaikutuksissa ja riippuvuudessa. Alkoholi vaikuttaa voimakkaasti immuunijärjestelmään ja muokkaa tulehdusvastetta välittävien tekijöiden ekspressiota niin perifeerisesti kuin keskushermostossakin. Immuunijärjestelmä myös säätelee alkoholin akuutteja ja kroonisia vaikutuksia. Alkoholivaikutusten ja neuroimmuunijärjestelmän toiminnan yhteen kietoutumista selvittävä tutkimus voi tarjota uusia ratkaisuja alkoholi-riippuvuuden lääkehoitoon. Tutkimusryhmämme selvittää aivojen immuunisignaaloinnin muutosten vaikutusta alkoholin käyttäytymisvaikutuksiin, kuten herkyyteen, kulutukseen ja palkitsevuuteen, hiirimallissa in vivo. Aloitimme vapaaehtoista alkoholinkulutusta mittaavilla juontikoemalleilla, joissa emme kuitenkaan havainneet kertaalleen raportoitua 1 mg/kg lipopolysakkaridin (LPS) aiheuttamaa alkoholinkulutuksen lisääntymistä osoittaen vaihtoehtoisten menetelmien kehittämisen tarpeen. Havaitimme 1,5 mg/kg LPS -käsittelyn vähentävän vapaaehtoista alkoholinkulutusta vahvistaen yksittäisen inflammaatiohaasteen johtavan akuuttivasteen (sickness –reaktion) jälkeisiin muutoksiin alkoholinkulutuksessa. Tulokset on julkaistu artikkelissa “Alcohol intake in two different mouse drinking models after recovery from the lipopolysac-

charide-induced sickness reaction” (Lainiola & Linden 2017, Alcohol 65, 1-10). Seuraavaksi mittaamme aivojen palkkiovasteen muutoksia intrakraniaalisen itsestimulaation menetelmällä (intracranial self-stimulation, ICSS). Tutkimme LPS-inflammaatiohaasteen vaikutusta aivojen palkkiovasteeseen alkoholiannostelun sekä immunomodulatoristen lääke- ja tutkimusyhdisteiden käytön yhteydessä. ICSS-menetelmän ohella tutkimme näiden interaktioiden mielihyvävaiikutuksia paikkapreferenssikokein ja mittaamalla muita alkoholivälitteisiä keskushermostovaiikutuksia in vivo. Tulosten perusteella tutkimme myös hermosolujen ja mikroglian aktivaatiota immunohistokemiallisin menetelmin (c-Fos, Iba-1) sekä määritämme inflammaatiotekijöitä sopivin kvantitatiivisin analyysimenetelmin (ELISA, qPCR) Tutkijat: *Mira Lainiola* ja *Anni-Maija Linden*, Helsingin yliopisto, Farmakologian osasto, Lääketieteellinen tiedekunta.

234 *Päihdeongelma perheessä - jännitteiset perhesuhteet ja eriarvoisuus.*

Post doc -tutkimus tarkastelee päihdeongelmaisen vanhemman perheessä elävien lasten ja nuorten perhesuhteita ja heidän elämässään ilmeneviä eriarvoisuuden muotoja. Tutkimuksen laadullista osaa varten haastateltiin 30 lasta ja nuorta, joilla on päihdeongelmainen vanhempi. Tutkija teki haastattelut vuonna 2014 osana THL:n Sata Lasissa – Varttuminen suomalaisessa alkoholikulttuuria -projektia. Laadullisena aineistona käytetään myös tutkijan väitöskirjaansa varten keräämien 21 nuoren miehen, joilla on ollut alkoholiongelmainen isä, elämäkertahaastatteluja sekä kirjoituskilpailuaineistoa. Lisäksi tutkimuksen kvantitatiivisena aineistona käytetään kansallista 1987 -kohorttiaineistoa. Tutkimus on valottanut lasten ja nuorten päihdeongelmaisen vanhemman perheessä elämisen kokemuksia ja niihin liittyviä eriarvoisuuksia useasta perspektiivistä. Eriarvoisuuksia ja toisaalta nuorten resursseja selvittä ongelmallisista perhesuhteista on tähän mennessä käsitelty neljässä julkaistussa artikkelissa. Artikkelissa ”Sons of problem-drinking fathers: Narratives on the father-son relationship” (2015) näkökulma on poikien kokemuksissa isä-poika-suhteesta, joka voi ongelmoitumisensa myötä asettaa pojat eriarvoiseen asemaan siinä, toimiiko perhesuhde heille voimavarana vai negatiivisia tunteita ja elämäkokemuksia tuovana asiana. Yhteisartikkelissa ”Sensitiiviset perheaiheet haastattelututkimuksessa – Eettiset haasteet, perhesalaisuudet ja intervention mahdollisuus” (2014) puolestaan pohditaan muun muassa alkoholin sävyttämien perhesuhteiden tutkimisen metodologisia ja eettisiä kysymyksiä. Yhteisartikkeli ”Kun vanhempi juo liikaa – nuorten kokemukset ja voimavarat” (2016) puolestaan ottaa käsittelyyn selviämisen näkökulman: kuinka eriarvoisista lähtökohdista huolimatta nuorilla voi olla voimavaroja ja selviytymisen keinoja, jotka auttavat heitä elämässä eteenpäin. Yhteisartikkeli ”Seksuaalinen väkivalta päihdeperheessä tyttöjen kokemana ja näkemänä” (2017) valottaa sitä, kuinka päihdeongelmaisen vanhemman perheessä nuoret saattavat altistua erilaisille seksuaalisen väkivallan muodoille. Kirjassa ”Perhe ja tunteet” julkaistavaksi hyväksytyt yhtei-

sartikkeli ”Jännitteisten vanhempi-lapsisuhteiden tunnesidokset” (2018) käsittelee Norbert Eliasin sidoksellisuuden käsitteen näkökulmasta sitä, kuinka vanhemman alkoholiongelman ja lapsen sijoituksen konteksteissa tunteilla voi olla keskeinen sidoksia hajottava tai koossapitävä voima. Vuoden 2017 aikana on myös saatu valmiiksi ja lähetetty arviointiin yhteiskäsikirjoitus nuorten kokemuksista palvelujärjestelmän tarjoamasta avusta ja tuesta, kun vanhemmalla on päihdeongelma. Käsikirjoitus osoittaa, kuinka nuoret voivat olla keskenään eriarvoisessa asemassa myös suhteessa avun ja tuen saatavuuteen palvelujärjestelmässä. Toinen arviointiin lähetetty käsikirjoitus käsittelee poikien elämäntilannetta ja sen haasteita silloin, kun vanhemmalla on alkoholiongelma. Lisäksi tekeillä on yhteisartikkeli nuorten resurssista ja eriarvoisuuksista perhesuhteissaan sekä kansallista 1987-kohorttiaineistoa käyttävä yhteisartikkeli, jonka aineistossa on yhdistetty vuonna 1987 syntyneen ikäluokan erilaisista rekistereistä yhdistettyä dataa päihdeongelmaisten vanhempien nuorten rikollisuuden näkökulmasta. Jälkimmäisessä nuorten rikollisuus nähdään eriarvoisuuden muotona, johon vanhemman päihdeongelmalla ja muulla huono-osaisuudella on yhteyksiä. Nämä artikkelit saatetaan valmiiksi vuoden 2018 aikana. Tutkija: *Henna Pirskanen*, Jyväskylän yliopisto / Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, henna.pirskanen@jyu.fi

237 *Vanhemmat päihdeasiakkaina sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.*

Päihdeongelmat ovat tavallisia suomalaisissa perheissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä päihdeasiakkaita kohdataan kaikkialla, mutta tiedämme varsin vähän siitä, miten nämä erilaiset järjestelmät kohtaavat vanhemmuusroolissa olevia asiakkaita, ja millaista apua niiden kautta on tarjolla. Päihdeasiakkaiden osalta palvelujärjestelmän haasteena on estää ongelmien siirtyminen sukupolvelta toiselle ja antaa jokaiselle lapselle hyvät eväät omaan elämään samalla, kun vanhemmuusroolissa oleva aikuinen saa apua. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa kattavasti tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa päihteiden käytön takia asioineista alaikäisten lasten vanhemmista. Vanhempien sosiodemografisen taustan sekä päihteiden ja palveluiden käytön lisäksi kiinnostus kohdistuu päihdehuollon erityispalveluiden asiakkaina olleiden vanhempien kokemuksiin palvelujärjestelmästä: millaista apua ja tukea päihdeongelmaiset vanhemmat kertovat tarvitseensa ja saaneensa. Lasten näkökulma tuodaan tutkimuksessa myös esille. Tutkimuksessa hyödynnetään määrällistä Päihdetapauslaskennan aineistoa vuodelta 2015 sekä laadullista Varttuminen suomalaisessa alkoholikulttuurissa – haastatteluaineistoa, joka on kerätty vuonna 2014. Yhdessä nämä aineistot täydentävät toisiaan ja rikastavat analyysia. Analyysimenetelminä käytetään poikkileikkausaineistolle sopivia tilastanalyysijä sekä haastatteluaineistolle sopivia teema- sekä sisällönanalyysijä. Tutkimus keskeytyi kahdeksi vuodeksi huhtikuussa 2017. Tutkija: *Hanna Samposalo*, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

240 *Alkoholiteollisuuden vaikuttamisstrategiat alkoholilain kokonaisuudistuksessa.*

Alkoholihaitat ovat keskeinen globaali terveysongelma. Alkoholilla aiheutti vuonna 2012 noin 3.3 miljoonaa kuolemaa eli lähes kuusi prosenttia kaikista kuolemista maailmassa. Suomen liittyttyä Euroopan unionin jäseneksi vuonna 1995 alkoholiteollisuuden rooli on kasvanut alkoholimyynnissä, mainonnassa ja alkoholipoliittisessa päätöksenteossa. Tämä on heikentänyt alkoholilainsäädäntöä ja Alkon asemaa. Lisääntyneiden alkoholihaittojen vuoksi tutkijat, kansalaisjärjestöt ja poliitikot ovat vaatineet alkoholisääntelyn kiristämistä Suomessa. Tämä oli tavoitteena myös alkoholilain kokonaisuudistuksessa, joka alkoi vuonna 2016. Lopulta uusi alkoholilaki kuitenkin väljensi olennaisesti alkoholisääntelyä. Muutokset lisänevät alkoholihaittoja. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia niitä strategioita, joita alkoholiteollisuus käytti Suomessa alkoholilain kokonaisuudistuksen tarkoituksen muuttamisessa ja muussa alkoholilain kokonaisuudistukseen vaikuttamisessa. Tarkastelukulmana on alkoholiteollisuuden toiminta. Tutkimuksen primääriaineisto kerättiin haastattelemalla 16sta alkoholilain valmisteluun osallistunutta asiantuntijaa ja päätöksentekijää. Haastateltavina oli poliitikkoja, tutkijoita, virkamiehiä, alkoholiteollisuuden edustajia sekä terveysjärjestöjen edustajia. Sekundaariaineisto kerättiin asiakirjoista ja mediaportteista. Alustavien tulosten mukaan alkoholiteollisuus saavutti tavoitteensa sosiaalisen median vaikuttamistoiminnan avulla sekä henkilökohtaisilla yhteydenotoilla poliitikkoihin. Tutkimuksen perusteella syntynyt englanninkielinen artikkelikäsitelmä on viimeistelyvaiheessa. Tutkijat: *Heikki Hiilamo ja Thomas Babila Sama, Helsingin yliopisto.*

241 *Yksilöllisten aineenvaihdunnan profiilien hyödyntäminen alkoholi-riippuvuuden kohdennettujen lääkehoitojen kehittämisessä*

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää alkoholin aiheuttamia muutoksia aineenvaihdunnan prosesseissa solutasolta eri elimiin ja kokonaiseen ihmiseen. Tutkimuksessa selvitetään, voitaisiinko yksilöllisiä aineenvaihdunnan profiilin muutoksia hyödyntää kohdennetun hoidon kehittämisessä. Tavoitteena on parantaa sekä alkoholiriippuvuuden hoitoa, että mahdollistaa yksilöllisempi alkoholihaittojen ehkäisy. Tutkimuksessa käytetään kolmea lähestymistapaa. Indusoiduista pluripotenteista kantasoluista tehtyjen hermosolujen ja astrozyttien avulla tutkimme yksilöllisiä vasteita alkoholille solutasolla. Olemme tehneet kantasoluja väkivaltaisilta sekä ei-väkivaltaisilta päihteiden käyttäjiltä ja kontrolloilta. Tämän osuuden tulosten analyysi on vielä kesken. Kudos tasolla tutkimme kuolleiden ihmisten aivokudoksessa ja likvorinäytteissä tapahtuneita aineenvaihduntaprofiilin muutoksia. Ihmisillä joilla oli alkoholin käyttöön liittyviä terveydellisiä ongelmia, likvorin aineenvaihduntaprofiili on merkityksellisesti erilainen verrattuna verrokkeihin. Aivonäytteet ovat vielä analyysissä tätä kirjoittaessa. Tutkimme myös akuutin alkoholiannostelun vaikutuksia alkoholiriippuvaisten aineenvaihduntaprofiiliin kontrolloidussa baarilaboratoriossa tehdyssä kokeessa. Tavoitteenamme on tunnistaa yksilöllisiä vasteita, jotka ennustaisivat kuinka hyvin uusi

lääkehoito vaikuttaa koehenkilöihin. Alkoholitutkimussäätiön apurahan avulla olen myös kyennyt loppuun saattamaan tai eteenpäin viemään tutkimuksia koskien raskauden aikaisen alkoholi-altistuksen vaikutusta äidin ja istukan aineenvaihduntaprofiiliin sekä aineenvaihduntaprofiilin ja aivojen rakenteen/toiminnan muutoksien välisistä yhteyksistä nuorilla runsaasti juovilla henkilöillä. Tutkija: *Olli Kärkkäinen*, Itä-Suomen yliopisto (olli.karkkainen@uef.fi)

242 *Nuoret ja alkoholi – Alkoholin käytön vaikutukset neurofysiologisiin toimintoihin nuoruusiäksillä.*

Väitöskirjatutkimuksen tavoitteena on selvittää, kuinka noin 10 vuotta kestänyt runsas alkoholin käyttö jatkuen nuoruusiästä varhaisaikuisuuteen vaikuttaa neurofysiologisiin toimintoihin. Väitöskirjatutkimus on osa Nuoret ja alkoholi -hanketta, joka toteutetaan Kuopion yliopistollisessa sairaalassa ja Itä-Suomen yliopistossa. Väitöskirja koostuu neljästä artikkelista, jotka käsittelevät alkoholin vaikutuksia kognitiivisiin toimintoihin ja TMS-EEG (transkraniaalinen magneettistimulaatio yhdistettynä EEG-mittaukseen) -vasteisiin. Tämän ohella tutkitaan yhteyksiä neuropsykologisten tutkimustulosten, GABA (gamma-aminovoihappovälitteisen hermoviestinvälityksen ja aivokuoriaktivaation välillä. Ensimmäinen artikkeli, joka käsittelee neuropsykologisia testituloksia, julkaistiin 2015 (Kaarre et al., linkki: http://www.psykiatriantutkimussaatio.fi/uploads/files/PF_2015/PF2015_ART7.pdf). Ryhmien välillä ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja neuropsykologisissa toiminnoissa. Toinen artikkeli käsittelee alkoholin käyttöön liittyviä TEP (TMS evoked potential; magneettistimulaation aiheuttama vaste) -muutoksia motorisen aivokuori-errosalueen stimulaation jälkeen (Kaarre et al. *Addict Biol.* 2018 Jan;23(1):268-280. doi: 10.1111/adb.12486. Epub 2016 Dec 23.) Päälöydöksenä oli, että GABA-A-ergiseksi tiedetty N45-amplitudi oli alkoholia käyttäneillä suurempi kuin verrokeilla, ja erityisesti frontaalaisesti N45-amplitudi oli positiivisessa korrelaationsuhteessa AUDIT-C-pisteiden kanssa. Tämä viittaa siihen, että alkoholin käyttö aiheuttaa muutoksia aivokuoren ärtyvyydessä ja aivokuoren osien välisissä yhteyksissä jopa silloin, kun kyseessä ei ole riippuvuustasoinen käyttö vaan ns. yleisesti sosiaalisesti hyväksytty juominen. Näitä tuloksia raportoitiin myös suomeksi *Erikoislääkäri-lehdessä*. Alkoholin käytön tiedetään liittyvän tarkkaamattomuus- ja impulsiivisuusoireisiin. Kolmas artikkeli (Kaarre et al.: *Brain Cogn.* 2018 Jan 30;122:9-16. doi: 10.1016/j.bandc.2018.01.004) esittää, että GABA-B-erginen N100-amplitudi on yhteydessä suoriutumiseen tarkkaavuuden ylläpitoa mittaavasta neuropsykologisesta tehtävästä. TEP-löydöksissä havaittuja sukupuolieroja käsittelevän neljännen osatyön alustavat tulokset esitettiin syksyllä 2017 ECNP-kongressissa (Kaarre et al., *Eur Neuropsychopharmacol* 2017 Oct 27, S 4: S1053. doi [https://doi.org/10.1016/S0924-977X\(17\)31838-2](https://doi.org/10.1016/S0924-977X(17)31838-2)), Artikkelikäsitteily on tällä hetkellä työn alla. Alkoholia käyttäneillä miehillä havaittiin runsaammat ja laaja-alaisemmat aivojen sähköisen toiminnan muutokset kuin naisilla, mikä ei ollut selitettävissä esimerkiksi sillä, että naiset olisivat käyttäneet alkoholia miehiä

vähemmän. Tulevaisuudessa on väitöskirjahankkeen jatkoksi tavoitteena tarkastella aivokuoren paksuuden ja TEPIen välisiä yhteyksiä sekä analysoida TMS-EEG-löydöksiä prefrontaalikorteksin stimulaation jälkeen. Tutkija: *Outi Kaarre*, Niuvanniemen sairaala ja Itä-Suomen yliopisto (outi.kaarre@niuva.fi)

243 *A Finn Always Wins? A Qualitative Analysis of the Public Good That Gambling Policies Create.*

Sosiologian alaan kuuluvassa väitöskirjatutkimuksessa (2016–2020) tarkastellaan kansalaisjärjestöjä suomalaisen rahapelimonopolin edunsaajina. Väitöskirjan fokuksessa ovat pelivaroista myönnettyjen avustuksien hallinta, kolmannen sektorin ja valtion suhde sekä rahoitussysteemin oikeutus edunsaajien näkökulmasta. Vuoden 2017 aikana projektissa on työstetty kolmea artikkelikäsitelmää; Kahta on tehty yhteistyössä CEACG:n (University of Helsinki Centre for Research on Addiction, Control and Governance) ryhmän rahapelitutkijoiden kanssa sekä yhtä itsenäisesti. Yhteisartikkeleista ensimmäinen (Egerer, Kankainen & Hellman submitted) avaa keskustelua voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden asemasta rahapeliutuotojen edunsaajina Suomen tapausesimerkkiä hyödyntäen. Toinen yhteisartikkeli (Marionneu & Kankainen) vertailee ranskalaisen ja suomalaisen rahapelipolitiikan edunsaajien käsityksiä rahapeliongelmaista ja oikeutuksia pelituotoille tulonlähteenä. Keskeisinä eroina kahden maan edunsaajien välillä ovat kriittisyys ja haittatietoisuus: Ranskalaiset edunsaajat kritisoivat valtion toimintaa, mutta eivät miellä rahapeliongelmaa kovin haitalliseksi tai hallintaa vaativaksi. Suomalaiset edunsaajat taas ovat varovaisia kritiikissään monopolia kohtaan, mutta toisaalta korostavat systeemin velvollisuutta ottaa vastuu rahapelihaitoista. Kolmas käsitelmä (Kankainen) tarkastelee järjestötoimijoiden näkökulmia avustuksiin sisältyvään hallintaan. Artikkelin osallistuu kansainväliseen keskusteluun voittoa tavoittelemattoman sektorin ammatillistumisesta ja kuvaa millaista rajankäyntiä ammattimaisuuden ja vapaaehtoisuuden välillä tehdään suomalaisessa valtionavustussysteemissä. Kuluva vuosi väitöstutkimusta sekä ensimmäisten analyysien havaintoja on esitelty kolmessa kansainvälisessä konferenssissa: The 8th ERNOP Conference and PhD Workshop 2017 (European Research Network On Philanthropy), Copenhagen 12th–14th July. The 13th ESA Conference (European Sociological Association), Athens 29th August – 1st September. The 1st Gambling Policy Conference, Helsinki 6th–7th November. Tutkimusprojektin pohjalta on pidetty myös kaksi luentoa Helsingin yliopistolla järjestettävillä rahapelipolitiikan tutkimuksen kursseilla. Tutkija: *Veera Kankainen*, Helsingin yliopisto.

APURAHAT

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 27.11.2017 vuoden 2017 apurahojen jaosta. Hakemuksia oli jätetty alkoholi- ja huume-tutkimukseen yhteensä 35 kappaletta, ja uusia apurahoja jaettiin 18. Rahapelihaittojen tutkimukseen hakemuksia saapui 12 kappaletta, joista säätiö päätti tukea kahdeksaa.

Alkoholi- ja huume-tutkimukseen haettujen apurahojen kokonaismäärä oli 959.035,00 euroa, josta myönnettiin 279.820,00 euroa.

Rahapelihaittojen tutkimukseen haettujen apurahojen summa oli 414.694,00 euroa, josta myönnettiin 217.784,00 euroa.

Kaikkiaan apurahoja haettiin 1.373.729,00 euroa, josta myönnettiin 36% eli 497.604,00 euroa.

Heikki Wariksen nimikkoapurahan sai Liisa Uusitalo.

ALKOHOLI- JA HUUMETUTKIMUS

Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimus

Heikki Hiilamo 6.620 euroa ja Thomas Sama 13.500 euroa: The effectiveness of lobbying strategies used by the alcohol industry to influence new alcohol legislation in Finland

Ada Johansson 30.000 euroa: The many faces of alcohol: An investigation of the short-term temporal dynamic of alcohol intoxication and affect in naturalistic settings

Teemu Kaskela 9.100 euroa: Päihdekuntoutusjakson keskeytymisen yhteys vankeuteen johtavaan rikollisuuteen

Katariina Parhi 26.100 euroa: Ensimmäinen huumausaineaalto suomalaispsykiatriassa 1966-1976

Elina Renko 5.250 euroa: Alkoholin kohtuu- ja ongelmakäytön rakentuminen sosiaalityössä

Perttu Salovaara 9.000 euroa: URBAN BREWING – The impact of craft breweries on community building and local economy

Liisa Uusitalo 29.000 euroa: Alkoholijuomat elintapojen kauppakasseissa – ostotietoihin pohjaava tutkimus

Terveysten tutkimus

Lauri Elsilä 11.500 euroa ja Esa Korpi 9.000 euroa: Effects of hallucinogenic compounds in preclinical models of alcohol consumption

Richard Forsgård 15.250 euroa ja Aino Siltari 5.250 euroa: Suolistomikrobiston vaikutus alkoholiriippuvuuden syntyyn ja säätelyyn

Noora Heikkinen 5.250 euroa: Nuorten runsaaseen alkoholinkäyttöön liittyvät aivomuutokset

Outi Kaarre 4.000 euroa: Nuoret ja alkoholi - Alkoholin käytön vaikutukset neurofysiologisiin toimintoihin nuoruusikäisillä

Nina Kamminen-Ahola 7.500 euroa ja Heidi Marjonen 10.500 euroa: Ras-kaudenaikaisen alkoholialtistuksen vaikutus geenien säätelyyn ja kehi-tykseen: biologiset merkit alkoholivaurioiden diagnosointiin

Olli Kärkkäinen 18.500 euroa: Yksilöllisten aineenvaihdunnan profiili-en hyödyntäminen alkoholiriippuvuuden kohdennettujen lääkehoitojen kehittämisessä

Janne Liisanantti 4.500 euroa: Alkoholi ja kriittinen sairaus -tutkimus-kokonaisuus

Essi Salama 13.250 euroa: Maahanmuuttajien päihteidenkäyttö ja sitä se-littävät tekijät. Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista maa-hanmuuttajista Suomessa.

Mikko Uusi-Oukari 10.000 euroa ja Ali Benkherouf 21.000 euroa: Hu-malastako apua alkoholin juontiin? / Do GABA-enhancing hops com-pounds reduce alcohol consumption?

Petri Vainio 15.750 euroa: Liikenneturvallisuuden tutkimusmalli – kohme-lon ja unilääkkeijäämän hahmottamiseen ja ajokykyyn kohdistama vaikutus

RAHAPELIHAITTOJEN TUTKIMUS

Sebastien Berret 11.000 euroa: The evolution of European Gambling industry since 1990 through the notion of Responsible Gambling and Problem Gambling. A qualitative analysis of Gambling in France, Finland and Hungary since 1990

Tuomo Kainulainen 21.000 euroa: Ravivedonlyöntimarkkinoiden tehokkuus -pelaajakohtaisen verkkopeliaineiston analysointi

Joseph Macey 19.250 euroa: Video Games and Gambling: Investigating the Relationship Between Gaming and Problematic Gambling Behaviour in the esports Community

Joonas Majuri 16.100 euroa: Aivojen dopamiini-, opioidi- ja serotoniini-aineenvaihdunta toiminnallisissa riippuvuuksissa

Virve Marionneau 30.000 euroa: Best practice policies in the regulation of online gambling: A comparative study of European gambling regimes

Riitta Matilainen 29.690 euroa: Yksityinen rahapelaaminen ja laiton rahapelien järjestäminen Suomessa 1950-luvulta nykypäivään

Janne Nikkinen 33.000 euroa: Political economy of gambling - Developing model for comparison

Atte Oksanen 15.744 euroa, Anu Sirola 21.000 euroa ja Markus Kaakinen 21.000 euroa: Rahapeliongelmat ja verkkoyhteisöt: sosiaalipsykologinen tutkimus nuorten toiminnasta sosiaalisen median peliyhteisöissä

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA

VÄITÖSKIRJAT

Tiina Etelälahti: Voluntary alcohol drinking: relation to corticosteroids and alcohol-mediated testosterone elevation. Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-2709-9> (artikkeliväitöskirja)

Maria Heiskanen: Problem gamblers and money. Unbalanced budgets and financial recovery. Publications of the Faculty of Social Sciences 64/2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3284-0> (artikkeliväitöskirja)

Suyen Karki: Substance use and psychosocial problems among Nepalese adolescents. Itä-Suomen yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2438-4> (artikkeliväitöskirja)

Riitta Matilainen: Production and consumption of recreational gambling in twentieth-century Finland. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3282-6> (artikkeliväitöskirja)

Yaira Obstbaum-Federley: From the social sector to selective individualized prison practices? A study on substance abuse among prisoners and its treatment. Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0636-0> (artikkeliväitöskirja)

Elsa Saarikkomäki: Trust in public and private policing: Young people's encounters with the police and private security guards. Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0638-4> (artikkeliväitöskirja)

Satu Venäläinen: Women as perpetrators of violence: Meanings of gender and violence in the tabloid press and in the narratives of women imprisoned for violent crimes. Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3280-2> (artikkeliväitöskirja)

VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSAINVÄLISISSÄ TIEDEJULKAISUISSA

Ahonen J, Tammi T, Hirschovits-Gerz T: Subtypes of problem gamblers, socio-cultural factors, and availability of gambling. *Journal of Social Work Practice in the Addictions* 17(4), 402-422.

Berg N, Kiviruusu O, Huurre T, Lintonen T, Virtanen P, Hammarström A: Associations between unemployment and heavy episodic drinking from adolescence to midlife in Sweden and Finland. *European Journal of Public Health*, ckx207, <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckx207>

Egerer M: Glücksspielpolitik unter dem Blickwinkel des Gemeinwohls. *Zeitschrift für Wett- und Glücksspielrecht, Sonderbeilage* 3: 27-31.

Eriksson CJP, Etelälahti TJ, Apter SJ: Corticosteroid modulation and testosterone changes during alcohol intoxication affects voluntary alcohol drinking. *Pharmacol Biochem Behav.* 2017 Apr 24;157:9-15

Heiskanen M: Financial recovery from problem gambling: Problem gamblers' experiences of social assistance and other financial support. *Journal of Gambling Issues*, Issue 35, 24-48.

Heiskanen M: Is it all about money? A qualitative analysis of problem gamblers' conceptualisations of money. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs.* *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 34(5) 362–374.

Härkönen J, Aalto M, Suvisaari J, Lintonen T, Mäki-Opas T, Peña S, Mäkelä P: Predictors of Persistence of Risky Drinking in Adults: An 11-Year Follow-Up Study. *European Addiction Research* 2017;23:231-237

Karjalainen K, Lintonen T, Hakkarainen P: Illicit drug use is increasing among non-medical users of prescription drugs – Results from population-based surveys 2002–2014. *Drug and Alcohol Dependence* 178:430-434. <http://dx.doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2017.05.041>

Lainiola M, Linden A: Alcohol intake in two different mouse drinking models after recovery from the lipopolysaccharide-induced sickness reaction. *Alcohol* 65, 1-10.

Lidman S: Alkohol und Gewalt: Strafpraxis und Regelungen im frühneuzeitlichen Bayern. *Teoksessa Heller M, Wüst W: Historische Kriminalitätsforschung in landesgeschichtlicher Perspektive: Fallstudien aus Bayern und seinen Nachbarländern 1500 – 1800.*

Lintonen T, Nevalainen J: Has the Role of Personal Income in Alcohol Drinking Among Teenagers Changed between 1983 to 2013 – A Series of Nationally Representative Surveys in Finland. *BMJ Open* 2017;7,e013994.

Lund P: Christian Faith and Recovery from Substance Abuse, Guilt, and Shame. *Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought.* Volume 36 (3), 346-366.

Macey J, Hamari J: Investigating relationships between video gaming, spectating esports, and gambling. *Computers in Human Behavior* 80:344-353.

Majuri J, Joutsa J, Johansson J, Voon V, Parkkola R, Alho H, Arponen E, Kaasinen V: Serotonin transporter density in binge eating disorder and pathological gambling: A PET study with [11C]MADAM. *European Neuropsychopharmacology* 27(12): 1281-1288.

Nordmyr J, Forsman A, Österman K: Gambling-related and alcohol-related problems: Associations to structural and psychological aspects of social ties in a Finnish population sample. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 33 (4), 381- 397

Oinio V, Bäckström P, Uhari-Väänänen J, Raasmaja A, Piepponen P, Kiianmaa K: Dopaminergic modulation of reward-guided decision making in alcohol-preferring AA rats. *Behavioural Brain Research* 326: 87–95.

Rönkä S, Katainen A: Non-medical use of prescription drugs among illicit drug users: A case study on an online drug forum. *International Journal of Drug Policy*, 39, 62-68.

Rönkä, S. M., Karjalainen, K., Martikainen, P. T., & Mäkelä, P: Social determinants of drug-related mortality in a general population. *Drug and Alcohol Dependence*, 181, 37-43.

Saarikkomäki, E: Young people's conceptions of trust and confidence in the crime control system: Differences between public and private policing. *Criminology and Criminal Justice*, 1-17, DOI: 10.1177/1748895817700695

Salonsalmi A, Rahkonen O, Lahelma E, Laaksonen M: The association between alcohol drinking and self-reported mental and physical functioning: a prospective cohort study among City of Helsinki employees. *BMJ Open*. 2017; 7(4): e014368. doi: 10.1136/bmjopen-2016-014368

Sipilä P, Harrasova G, Mustelin L, Rose RJ, Kaprio J, Keski-Rahkonen A: “Holy anorexia”—relevant or relic? Religiosity and anorexia nervosa among Finnish women. *Int J Eat Disord*. 50:406-414.

Sipilä P, Rose RJ, Kaprio J: Drinking and mortality: long-term follow-up of drinking-discordant twin pairs. *Addiction*. 111(2):245-54.

Suhonen N, Saastamoinen J: How Do Prior Gains and Losses Affect Subsequent Risk Taking? New Evidence from Individual-Level Horse Race Bets. *Management Science* <http://dx.doi.org/10.1287/mnsc.2016.2679>

Tuominen T, Korhonen T, Hämäläinen H, Katajisto J, Vartiainen H, Joukamaa M, Lintonen T, Wuolijoki T, Jüriloo A, Lauerma H: The Factors Associated with Criminal Recidivism in Finnish Male Offenders: Importance of Neurocognitive Deficits and Substance Dependence. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* <http://dx.doi.org/10.1080/14043858.2017.1305037>

VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSALLISISSA TIEDE-
JULKAISUISSA

Heinonen, M. & Pitkänen, T: Korvaushoitopotilaiden oheispäihteiden käyttö ja toimintakyky. *Tietopuu: Tutkimussarja* 3/2017: 1-16.

Karjalainen K, Lintonen T: Rattijuopoilla voi olla monia terveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia. Lääkäreillä keskeinen rooli PKV-lääkkeiden käytön seurannassa. *Duodecim* 133(10):927-34.

Lauronen JP, Mäkelä S, Salminen P, Hiilamo H: Alkoholiteollisuuden strategiat alkoholijuomien mainosrajoitusten vastustamiseksi. Yhteiskuntapolitiikka 82(2):141–152.

Rönkä, S: ”Kaikki oli ihan keltasii” – pistämisestä ja yliannostuksista. Teoksessa Kainulainen, H., Savonen, J. & Rönkä, S. (toim.) Vanha liitto: Kovien huumeiden käyttäjät 1960–1970-lukujen Helsingissä. Vuosikerta SKS:n toimituksia 1433. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Silen Y, Raevuori A, Sipilä P, Jüriloo E, Tainio V-M, Marttunen M, Keski-Rahkonen A: Nuoren laihuushäiriön hoito ja erikoissairaanhoidon kustannukset. Duodecim 132:2115-23.

Simonen J, Tigerstedt C, Törrönen J, Vismanen E: Kohtaavatko nuorten ja vanhempien näkemykset alkoholinkäytöstä? Nuorisotutkimus 35(3), 38-52.

Wilska TA, Lintonen T: Nuorten rahat ja yhteiskunnallinen muutos. Teini-ikäisten tulot ja niihin vaikuttavat tekijät 1983-2013. Yhteiskuntapolitiikka 82(1): 5-18.

MUUT JULKAISUT

Hellman M: Promoting vices – An introduction to research on the advertising of coercive products. Helsinki, Unigrafia.

Kaarre O: Nuoruusiän runsas alkoholinkäyttö muuttaa aivojen sähköistä toimintaa. Erikoislääkäri 27(2):67-70.

Kainulainen H, Rönkä S, Savolainen J: Vanha liitto – kovien huumeiden käyttäjät 1960-1970 -lukujen Helsingissä. Helsinki, SKS toimituksia 1433.

Orjasniemi T, Pirskanen H: Seksuaalinen väkivalta päihdeperheessä tyttöjen kokemana ja näkemänä. Teoksessa Kiuru H, Strömberg-Jakka M (toim.): Seksuaalisuuden tabut suljetuissa yhteisöissä. UniPress Global [Ei merkittyä julkaisupaikkaa], 174–199.

Lintonen T, Karjalainen K: Rohkeus auttaa ongelmaisia vähentää ratti-juopumuksia. Kaleva Yläkerta 4.11.2017 s.32.

Lintonen T, Simpura J: Miten tutkimus jättää jälkensä politiikkaan ja myöhempään tutkimukseen? Esimerkkinä ”Purppurakirjan” kansanterveydellinen näkökulma alkoholipolitiikkaan. Yhteiskuntapolitiikka 82(1): 100-105.

Obstbaum-Federley O: Vankien päihdeongelmiin puuttumisessa monia haasteita. Haaste 1/2017

Pitkänen T, Kaskela T, Tourunen J: Päihdehoidon asiakaskunta ja päihdeongelmaan liittyvä ennenaikaisen kuoleman riski: hoito- ja rekisteritie-

toihin perustuva seurantatutkimus. Helsinki, A-klinikkasäätiön raporttisarja 66.

Savonen, J., & Rönkä, S. M. (2017). Epilogi. teoksessa H. Kainulainen, J. Savonen, & S. Rönkä (Toimittajat), Vanha liitto: Kovien huumeiden käyttäjät 1960–70-lukujen Helsingistä (Vuosikerta SKS:n toimituksia 1433). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Sipilä P: Yksikin alkoholiannos päivässä lisää kuolemanvaaraa. *Duodecim* 132(1):87.

MANNERHEIMINTIE 168b, HELSINKI

PL 30, 00271 HELSINKI

www.alkoholitutkimussatio.fi